
Den kære Mester Johannes

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Den kære Mester Johannes

4

Den kære Mester Johannes

Den kære Mester Johannes

Jp. 21/10 38[1]

Den kære Mester Johannes.

Tale af Kaj Munk før Mindeforestillingen paa Det kongelige Teater for Johannes Poulsen.

Ved Mindeforestillingen paa Det kgl. Teater for Johannes Poulsen holdt Kaj Munk følgende Mindetale:

DET VAR STORMEN, vi hørte, og hvor var Livet fattigt uden Storm, Stormen, der pisker os, og Stormen, der rensner og gør os stærke og sejrrige til Livets Daad.

Naar Det kgl. Teater har bedt mig føre Ordet ved denne Lejlighed, saa lader jeg det betyde, at det er Det kgl. Teater, der laaner mig sin Mund til at sige Johannes Poulsen en Tak, der kan høres af hele dets Publikum, ingen Ligprædiken, ingen Domsafsigtelse over den Døde. Naar Rejsen er gjort ind i det Land, som ingen Vandrers vender tilbage fra, saa staar Sjælen foran den, hvis Dom alene har Betydning, og hvad Mennesker siger, om saa det Menneske er en Præst, er ligegyldigere end nogen Sinde.

Heller ikke jeg forsøger nogen Karakteristik af Kunstneren. Om Johannes Poulsen og hans Kunst er der i disse Dage i Taler og Artikler sagt alt muligt og adskilligt mere. Jeg staar her kun for at nævne de enkle Ord: Den kære Mester Johannes! Hvor holdt vi af ham. Det danske Teater, alle vi, der hører til det danske Teater, Skuespillere, Digtere, Kritikere og Publikum, vi siger det af vort fulde Hjerte: Hvor holdt vi af ham, siger det med et lille Bid i Samvittigheden over, at vi ikke varmt nok fik sagt ham det rigtigt, før han brød op fra os.

Vi var flinke nok til at lade ham mærke, naar vi ærgrede os over ham eller - Sandheden i Ære - naar han ærgrede os. Ikke nær saa flinke til at lade ham mærke, at inderst inde vidste vi godt, at vi havde dog ingen som han, intet saadant Sundhedens Springvæld midt i Kulissestøvet som ham. Vi regnede vel med, at der skulde blive Tid nok til at sige ham det, saa frisk og stærk og djærv og levende, han var. Den rævelumske og ræverappe Død har narret os igen. Den glade Festernes Mester er blevet borte for os, men hans Latter og Raab runger endnu i vore Ører og vil runge længe, længe i vort Sind.

Poul Reumert, vort vældige Scenenavn, sagde engang til mig: En hel Aarrække var Johannes Poulsen Nordens største Kunstner, og remsede op paa mere end den ene Haands Fingre Rækken af Aarstal for hans lysende Bedrifter. Johannes Poulsen indfrie de overmaade Løfter, hans pure Ungdom gav, og naar Løfterne er indfriet, hvad saa? Men hvem kan nægte, at han stadig var en Scenens Konge og stadig bar Kronen fyrsteligt?

Han havde det Uheld, at hans Fader var Emil Poulsen og især, at hans Onkel var Olaf Poulsen. Han kunde falde for den Fristelse at ville overpoulsenere Poulsenene. I Begrænsningen viser Mesteren sig, siger Goethe i et forøvrigt lovligt gehejmeraaderisk Ord. Meste-

ren viser sig stundom i at sprænge Begrænsningen, men saa skal han være en meget stor Mester.

Johannes Poulsen.

Mester Johannes var stundom saa stor, stundom ikke. Derfor talte han nu stærkest til os, naar han var stille. Abel i Oehlschlägers "Erik og Abel", smukt, indtrængende smukt, og baade ved sin Iscenesættelse af og ved sit Spil i det Stykke, der nu vil blive fremført, naaede han det sublime ved Stilhed. Man kaldte ham Aladdin. Disse Titler! Ved intenst Slid i 5 Minutter kan en Underbevidsthed udføre det Arbejde, som en andens sunde Bevidsthed skal ase og mase med gennem Døgn. Og vel var hans Sind aabent. Denne skønne Varme i Øjet, naar et nyt Indfald greb ham. Hans Stemme klar. Aldrig talte han ilde om andre. Aldrig ved jeg, at han gemte Paa Nag. Hans Fantasi var ikke eruptiv, ikke hektisk, men en Lerjords frodige Høst født i Sjællands kraftige Muld. Vist var han et stort Stykke af Naturens muntre Søn, men aldrig var han blevet den Kunstner, han blev, hvis han ikke ogsaa havde kendt til at ængstes, ved at gyse under Pust fra Tilværelsens Afgrunde.

Husker De, hvordan bedst som man sad og snakkede med ham, hans Blik kunde glide En forbi i en anspændt, uhyggelig Søgen, som om en dunkel Trediemand pludselig var skudt op i Stuen. Hvem var denne Trediemand? Var det den Onde selv, eller var det bare Døden? Den Sygdom i Hjernen. Hvem ved, hvornaar den er begyndt, hvad Andel den har i, at Memoreringen kunde glippe og Rollens Spænding fuse ud som en Spildedamp? I hvert Fald fik vi alle tydeligt nok moret os over, at han, han den bedsteborgerligt paapasselige, forsov sig til en Forestilling. Døden har isnet os Latteren af vort Ansigt. Og nu brænder Graaden i vor Hals.

Kammerat Johannes! Mester Johannes! Kom tilbage til os endnu en Gang. Vis dig bare een eneste Gang endnu her paa denne din Scene. Saa straalende, som naar du var bedst. Som Majestæt af England eller som simpel Matros ved Trækspillet. Kom, du geniale Maskeringsmester, i hvad Maske du vil, bare een eneste Gang til. Aah, saa vil vi klappe. Saa vil vi juble.

Saa vil vi springe op paa Stolene og raabe til dig: Johannes! Vi elsker dig! Vil du ikke? Jo, Du vil gerne, men den strenge Chef, der nu har lukket dig ind paa sin trange Scene, laaner ikke sine Kunstnere ud.

Saa maa vi nøjes med at sige det til Ulla og til hinanden: Hvor holdt vi af ham. Hvor vil vi savne ham. Hvor fæstnede han det ind i vore Sind, at Teatret er en uundværlig Del af Menneskehedens Sjæl. Lad vore Hjerter sige ham deres Tak. Lad os alle rejse os med et tavst: Tak, Johannes!